रासेयो कक्ष, महाराष्ट्र शासन,
युवक कार्यक्रम व खेळ मंत्रालय, भारत सरकार

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ,

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर, सोलापूर विद्यापीठ, सोलापूर,
महाराष्ट्र आरोग्य विज्ञान विद्यापीठ, नाशिक,
निर्मल वारी-सेवा सहयोग व थं क्रिएटिव्ह पर्यावरण दक्षता मंच

ह्यांच्या सहयोगातून

राष्ट्रीय सेवा योजना व विद्यार्थी विकास मंडळ विभागाचा
अभिनव प्रकल्प

रासेयो विद्यार्थी राष्ट्रीय दिंडी
स्वच्छ भारत अभियान, स्वच्छ भारत समर इंटर्नशिप
स्वच्छ वारी - स्वस्थ वारी - निर्मल वारी - निसर्ग वारी

संक्षिप्त अहवाल २०१८

"स्वच्छ वारी स्वस्थ वारी, निरोगी मनाची मशागत भारी, निर्मलवारी निसर्गवारी, पर्यावरणाचे राखण करी"

संकल्पना

रासेयो व महाविद्यालयीन विद्यार्थी सहभागातून, प्लास्टिक व थर्माकोलमुक्त वारीसाठी पर्यावरणीय उद्बोधन,पदव्युत्तर व संशोधक विद्यार्थ्यांद्वारा वारीमार्ग व परिसराचे सर्वेक्षण, आळंदी–देहू ते पंढरपूर ह्या दोन्ही आषाढी वारी मार्गावर स्वच्छता मोहीम, पानांच्या पत्रावळ्या वाटप, वापरलेल्या पत्रावळ्या व निर्माल्यसंकलन, उघड्यावर शौचाला न बसता कृत्रिम शौचालय वापराबाबत प्रबोधन,गावकऱ्यांची, शाळा–महाविद्यालयांची शौचालये उपलब्ध करणे, पथनाट्य पथकांचे ३०० गावांमध्ये पर्यावरणीय लोकजागरण, संलग्नित महाविद्यालयांमार्फत सेंद्रीय खतनिर्मिती आणि शेतकऱ्यांना मोफत सेंद्रीय खतवितरण करण्यात आले.

कालावधी व ठिकाण

कालावधी दिनांक ३ जुलै ते ३० जुलै २०१८

स्वच्छ भारत समर इंटर्नशिप कार्यक्रम व रासेयो विद्यार्थी राष्ट्रीय दिंडीमार्ग–१

आळंदी, भवानीपेठ–पुणे, हडपसर, दिवेघाट, सासवड, शिवारी, जेजुरी, वाल्हे, लोणंद, तरडगाव, फलटण ते पंढरपूर

स्वच्छ भारत समर इंटर्नशिप कार्यक्रम व रासेयो विद्यार्थी राष्ट्रीय दिंडीमार्ग–२

देहू, आकुर्डी, नानापेठ–पुणे, हडपसर, लोणी–काळभोर, यवत, वरवंड, उंडवडी, बारामती, सणसर, निमगाव केतकी, इंदापूर, सराटी, अकलूजमार्गे पंढरपूर.

स्वयंसेवक विद्यार्थ्यांची राष्ट्रीय दिंडी :

दिनांक ६ जुलै ते २७ जुलै २०१८ ह्या कालावधीत राष्ट्रीय पातळीवरील सलग २१ दिवसांच्या वारीत २५० रासेयो स्वयंसेवक सहभागी. पर्यावरण व आरोग्यविषयक प्रबोधन; सामाजिक–सांस्कृतिक सलोखा; वारकऱ्यांशी सुसंवाद, मुलाखती, सेवासुश्रुषा; वैज्ञानिक दृष्टिकोनाचा प्रचार–प्रसार, वृक्षारोपण, बीजवाटप असा रोजचा दिनक्रम होता.

सल्लागार समिती

- डॉ. नितीन करमळकर, कुलगुरू
- डॉ. एन. एस. उमराणी, प्र–कुलगुरू
- डॉ. अतुल साळुंके, राज्यसंपर्क अधिकारी
- मा. राजेश पांडे, सदस्य व्यवस्थापन परिषद
- डॉ. संजय चाकणे, सदस्य व्यवस्थापन परिषद
- डॉ. प्रसेनजीत फडणवीस, सदस्य व्यवस्थापन परिषद
- डॉ.विलास उगले, सदस्य व्यवस्थापन परिषद
- श्रीमती. बागेश्री मंठाळकर, सदस्य अधिसभा
- डॉ. प्रभाकर देसाई, संचालक विद्यार्थी विकास मंडळ, राष्ट्रीय सेवा योजना

समन्वय समिती

- डॉ. प्रभाकर देसाई, संचालक विद्यार्थी विकास मंडळ, राष्ट्रीय सेवा योजना
- डॉ. मोहन वामन, प्राचार्य
- डॉ. सविता कुलकर्णी, जिल्हा समन्वयक
- डॉ. शिवाजी पाचारणे, जिल्हा समन्वयक
- डॉ.विलास उगले, जिल्हा समन्वयक
- डॉ. विशाल गायकवाड, जिल्हा समन्वयक
- डॉ. श्रीकांत फुलसुंदर, जिल्हा समन्वयक
- डॉ. किशोर लिपारे, जिल्हा समन्वयक
- डॉ. प्रताप फलफले,जिल्हा समन्वयक
- डॉ. शैलेंद्र बनसोडे, जिल्हा समन्वयक
- डॉ. डी. के. आहेर, जिल्हा समन्वयक
- डॉ. रविंद्र अहिरे,जिल्हा समन्वयक

सहभागी प्राध्यापक

- डॉ. मच्छिंद्र मालुंजकर
- प्रा. गोरख रुपनवर
- डॉ. भगवान माळी
- डॉ. शरद पारखे
- प्रा. संदीप देशमुख
- प्रा. अतुल आहेर
- प्रा. दशरथ पानमंद
- डॉ. समादान गायकवाड
- प्रा. वनिता रूपनवर
- प्रा. समीन शेख

। दिंडी पूर्वनियोजन बैठक ।

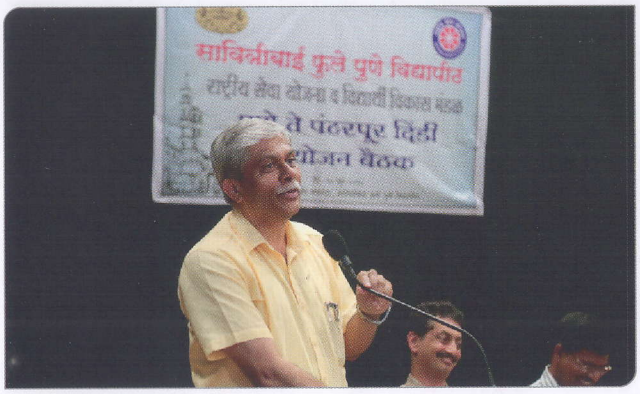

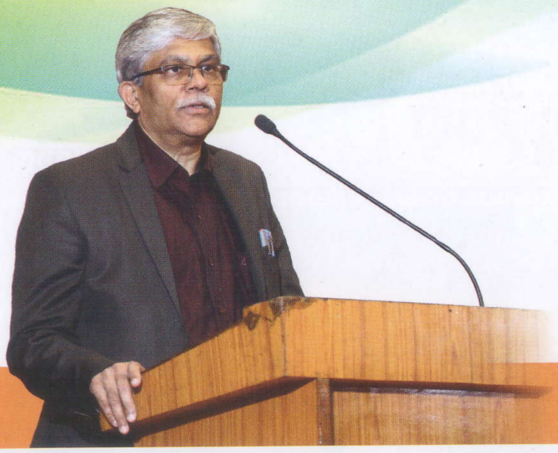

मा. कुलगुरू डॉ. नितीन करमळकर

भारत देश हा खेड्यापाड्यात वसलेला असून प्रगतीचे मार्ग शहरापासून ग्रामीण भागापर्यंत पोहोचविण्यासाठी विद्यार्थ्यांचा सहभाग विशेष महत्त्वाचा आहे आणि विद्यार्थ्यांमध्ये हा सेवाभाव रूजवणे हाच हेतू या विशेष शिबिरांमागे अध्याहृत आहे. गावे ही परंपरागत ज्ञानाचे महत्त्वाचे स्त्रोत आहे. या ज्ञानपरंपरांचे आदान-प्रदान व अभिसरण नव्या पिढीमध्ये होणे महत्त्वाचे आहे. हेच आदान प्रदान वारीच्या माध्यमातून युवकांमध्ये होत आहे. वारी ही महाराष्ट्राची आध्यात्मीकव सामाजिक संस्कृती आहे. यातुन दरवर्षी विविध विषयांवर प्रबोधन करण्याचे काम स्वयंसेवक करत असतो. यावर्षी स्वच्छ वारी - स्वस्थ वारी - निर्मल वारी - निसर्ग वारी या विषयावरती विद्यार्थी प्रबोधन करणार आहेत. मला खात्री आहे की या शिबीरातुन आत्मविश्वास, विविध संस्कृतीचा अभ्यास व्यवस्थापन अशा अनेक विषयांमधे पारंगत होत विद्यार्थी स्वयंसेवक घरी परतला आहे. ही विशेष शिबिरे अतिशय संरचनात्मक आणि तितक्याच सामाजिक उत्तरदायीत्वाच्या भूमिकेतून पार पडतील आणि महात्मा गांधीजींच्या दृष्टीक्षेपातील स्वराज्य आणि विकसित ग्रामीण भारत आकाराला येईल असा मला विश्वास वाटतो. आपल्या सर्वांना शिबिरासाठी शुभेच्छा.

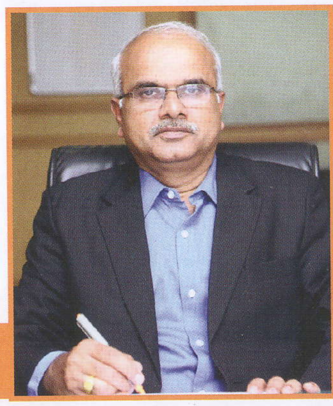

मा. प्र-कुलगुरू डॉ. एन. एस. उमराणी

उच्च शिक्षणात राष्ट्रीय सेवा योजनेचे महत्त्व वादातीत आहे. विद्यार्थ्याच्या व्यक्तिमत्त्वाची सर्वांगीण जडणघडण करणारा हा एक प्रयोगशील कार्यानुभव आहे. राष्ट्राची एकात्मता, विविधता आणि नैतिकता संवर्धित करण्याचा अतिशय विधायक मार्ग म्हणजे राष्ट्रीय सेवा योजना होय. युवकांची शक्ती विधायक मार्गाला वळवण्याचे आणि तिला प्रयोगशील सर्जनशीलतेचे कोंदण देण्याचे सामर्थ्य या विशेष श्रमसंस्कार शिबिरांमध्ये आहे अशी माझी धारणा आहे. आळंदी ते पंढरपुर या वारीमधे चालताना सुद्धा तोच अनुभव या स्वयंसेवकांना येत असेल यात शंकाच नाही. देशभरातील विविध संस्कृतीचे दर्शन या वारीत विद्यार्थ्यांना अनुभवायला मिळतात. राष्ट्रीय सेवा योजनेचा प्रत्यक्ष अनुभव असलेला सहानुभावी या अर्थाने वारीच्या बाबतीत माझ्या मनात कायम औत्सुक्याची आणि आदराची भावना राहिली आहे. शहर आणि गाव यांच्यामध्ये असलेली दरी नाहीशी करण्याचे कौशल्य रासेयो स्वयंसेवक शिबिरार्थींमध्ये शिगोशिग भरलेले असते. या विशेष शिबिरांच्या निमित्ताने याचा प्रत्यय आपल्या सर्वांना आलाच असेल. आपल्या सर्वांना मनापासून शुभेच्छा.

डॉ. अतुल साळुंके, राज्यसंपर्क अधिकारी

राष्ट्रीय सेवा योजना ही नियमित कार्यक्रम व विशेष शिबिर यावर आधारित असल्याचे आपणांस ज्ञात आहेच. 'रासेयोची शिबिरे' ही या योजनेचा गाभा आहे आणि म्हणूनच विद्यार्थ्यांचा व्यक्तिमत्त्व विकास होत असतानाच आणि शाश्वत सर्वांगीण ग्रामविकासाकरिता शिबिरांचे आयोजन हे अतिशय नेटके, सुस्पष्ट असावे लागते.

आळंदी ते पंढरपूर या वारीच्या वाटेवर दिंडी हे शिबीर सुद्धा त्यातीलच एक महत्त्वाचे शिबीर आहे. या शिबिरामध्ये सहभागी झाल्यानंतर हा स्वयंसेवक अनेक वारकऱ्यांशी संवाद साधतो. त्यातूनच संवाद कौशल्य, कष्ट करण्याची ताकद विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण होते. वृद्ध वारकरी विशिष्ट ध्येयाने चेहऱ्यावरील आनंद जरासुद्धा ढळू न देता पंढरीच्या दिशेने जाताना पाहिला की या स्वयंसेवकांमध्ये सुद्धा एक नवी ऊर्जा निर्माण होते. हीच ऊर्जा त्याला पुढील आयुष्यासाठी महत्त्वाची ठरते. याच दिंडी शिबीरातून आजवर हजारो स्वंयसेवक घडले आहेत आणि पुढेही घडत राहतील.

मा. राजेश पांडे, व्यवस्थापन परिषद सदस्य

भारत हा आज जगातील सर्वात तरूण देश आहे. म्हणजे आज भारताचे जगाच्या तुलनेत सर्वात तरूण वय आहे. म्हणून युवा सक्षम असेल तर भारत सामर्थ्यशाली होईल याच पार्श्वभूमीवर आम्ही या वर्षी सक्षम युवा समर्थ भारत हे अभियान घेऊन रासेयो विशेष शिबिरे आयोजित करित आहोत. स्वामी विवेकानंद यांच्या शिकागोतील ऐतिहासिक भाषणास मागील वर्षी १२५ वर्षे पूर्ण झाली आहे. ही ऐतीहासिक घटना भारतीय युवकांसाठी अतिशय महत्त्वाची घटना आहे.

नेमके हेच निमित्त साधून वारी शिबिरामध्ये शिबिरार्थींना प्रयोगशिल कार्यकर्त्यांचे अनुभव कथन उपलब्ध करून देणे आणि भारताच्या नवनिर्माणात विद्यार्थी किती विधायक व सक्रिय सहभाग घेऊ शकतात याची जाणिव करून देणे हे उद्दिष्ट ठेऊन वारी शिबीर यशस्वी ठरले आहे. सर्व शिबिरार्थी, संयोजक महाविद्यालय आणि सर्वात महत्त्वाचे म्हणजे रासेयो कार्यक्रम अधिकारी व महाविद्यालयाचे प्राचार्य या सर्वांना या निमित्ताने हार्दिक शुभेच्छा.

प्लास्टीकमुक्त वारी, पारंपारीक पत्रावळ्यांचा वापर यामुळे यावर्षीची वारी ही ८० टक्के स्वच्छ दिसुन आली याचे संपुर्ण श्रेय हे राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या स्वंयसेवकाचे आहे. त्याच्या पुढील कार्यास मनापासून शुभेच्छा...!

डॉ. संजय चाकणे, व्यवस्थापन परिषद सदस्य

महाविद्यालयीन जीवनामध्ये विद्यार्थ्यांचा व्यक्तिमत्त्व विकास घडवून आणतानाच त्याच्यामध्ये सामाजिक भान निर्माण करून समाज विकासामध्ये त्यांना सहभागी करून घेण्याचे काम राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या माध्यमातून झाले आहे. शिक्षण आणि समाज एकत्र आणण्याचा हेतू काही अंशी या निमित्ताने साधला जात आहे. रासेयोजनेमध्ये दोन पद्धतीने काम होते. एक महाविद्यालयामध्ये विद्यार्थ्यांच्या विविध गुणांना वाव देत श्रमाचे महत्त्व त्यांना कळावे या हेतूने नियमित कार्यक्रमाचे स्वरूप असते तर शिबिरांमधून विद्यार्थ्यांमधील विविध कलागुणांच्या मदतीने ग्रामीण भागात जनजागृती व श्रमदानाच्या माध्यमातून ग्रामविकासाच्या कार्यात भरीव काम उभे करणे हे विशेष शिबिरांमधून काम होत असते. दिंडी शिबीर हे एक चालत बोलत विद्यापीठ आहे. विविध संस्कृती वारीमध्ये आपल्याला अनुभवायला मिळतात त्यामुळे विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण विकास होण्यास मदत होते आणि त्याचा फायदा त्याच्या पुढील आयुष्यास त्याला नक्की होतो.

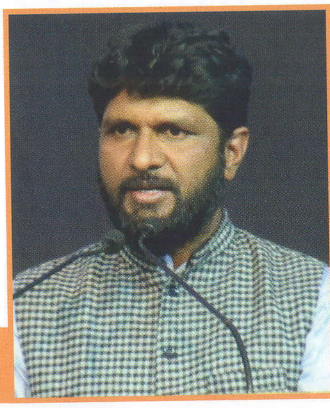

डॉ. प्रभाकर देसाई, संचालक, रासेयो

देशाला स्वातंत्र्य मिळून ७१ वर्षे झाली तरीही आजसुद्धा ग्रामीण भागाची परिस्थिती अत्यंत दयनीय आहे. आपण भारत हा आर्थिक महासत्ता होईल या दृष्टिकोनातून प्रयत्न करत असलो तरी हा विकास खेड्यांपर्यंत पोहोचला आहे काय? पोहोचला नाही तर त्या मागची कारणे शोधून ग्रामीण भाग विकासाच्या प्रवाहात आणणे हेच आजच्या युवकाचे महत्त्वाचे कर्तव्य आहे. वारीच्या माध्यमातून महाराष्ट्राच्या ग्रामीण भागाची ओळख या युवकांना होते. ग्रामीण भागातील नेमके प्रश्न, त्यांच्या गरजा यासाठी आवश्यक उपाययोजना याचादेखील अभ्यास या निमित्ताने विद्यार्थ्यांचा होत असतो. वारी ही केवळ आध्यात्मिक नाही तर त्याचबरोबर तिला सामाजिकतेची झालर देखील आहे. या बाजूने स्वयंसेवकांनी अभ्यास केला असून स्वतःला आणि समाजाला परिपूर्ण बनविण्यासाठी विद्यार्थ्यांना वारी नक्कीच उपयोगी ठरली आहे. शिबिराच्या माध्यमातून सामाजिक कार्यात युवकांचे श्रमदान, बौद्धिक मार्गदर्शन व रासेयोस शैक्षणिक अधिष्ठान प्राप्त होण्याच्या दृष्टीने विविध उपक्रम राबविले जातात. त्यावेळी त्या गावांशी त्या महाविद्यालयातील युवकांचे एक नाते, सामाजिक बांधिलकी जोडली जाते, कारण त्या गावाची सामाजिक, सांस्कृतिक परंपरा, जैवविविधतता, राहणीमान व जवळ असलेल्या ऐतिहासिक वास्तू व ठिकाणांचा अभ्यास तसेच परिसरातील शैक्षणिक, आरोग्य व आहारविषयक समस्यांचे निराकरण करण्याचा प्रयत्न करत ग्रामस्थांशी जवळचा संबध, नाते प्रस्थापित करण्याची शिबिरकाळात संधी मिळते. या संधीचा सर्व रासेयो शिबिरार्थी स्वयंसेवकांनी लाभ घेतला पाहिजे.

| उद्‌घाटन समारंभ |

दिनांक ८ जुलै रोजी सावित्रीबाई फुले, पुणे विद्यापीठातील संत ज्ञानेश्वर सभागृहात सकाळी ८ वाजता उदघाटन समारंभ संपन्न झाला. यावेळी खासदार अनिल शिरोळे, कुलगुरू डॉ.नितीन करमळकर, व्यवस्थापन परिषदेचे सदस्य मा.राजेश पांडे, मा.प्रसेनजीत फडणवीस, डॉ.संजय चाकणे, डॉ.विलास उगले, राज्यसंपर्क अधिकारी डॉ.अतुल सांळुके, विद्यार्थी विकास मंडळ व रासेयोचे संचालक डॉ.प्रभाकर देसाई तसेच महाराष्ट्रातून विविध विद्यापीठातून आलेले कार्यक्रम अधिकारी, जिल्हा समन्वयक, विभाग समन्वयक व २५० स्वयंसेवक उपस्थित होते.

। सेंद्रीय खतांची निर्मिती व शेतकऱ्यांना मोफत वाटप ।

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठातील पालखी महामार्गावरील जवळपास ८० महाविद्यालये आणि पालखी महामार्गावरील ग्रांमपंचायत मिळून कचरा निर्माल्य व पत्रावळ्या ह्यांच्या साह्याने सेंद्रिय खताची निर्मिती करण्यासाठी महाविद्यालयाच्या आवारात एका मोठ्या खड्यात निर्माल्य व पानाच्या पत्रावळी पुरल्या

आहेत आता त्यातून निर्माण झालेल्या सेंद्रिय खताचे शेतकऱ्यासाठी मोफत वाटप करण्यात आले. यासाठी विद्यापीठकडून सेंद्रिय खतनिर्मिती अर्थसहाय्य करण्यात आले, त्याचबरोबर इंदापूर महाविद्यालयाने आवश्यक असलेले रसायन मोफत पुरविले.

। पोलीस मित्र म्हणून भूमिका ।

वारीत चालणाऱ्या लाखो वारकऱ्यांच्या तुलनेत त्यांच्या संरक्षणासाठीची पोलीस यंत्रणा अत्यल्प आहे यासाठी संत ज्ञानेश्वर महाराज व संत तुकाराम महाराज या दोन्ही पालखी महामार्गावर चालत असणाऱ्या ३०० रासेयो स्वयंसेवकांनी पोलीस मित्र म्हणून भूमिका बजावली त्यामुळे पोलीस प्रशासनास मोठी मदत झाली.

| प्लास्टीक पत्रावळीला पर्याय म्हणून पानांच्या पत्रावळीचे वाटप |

दिनांक ३ जुलै २०१८ ते २१ जुलै २०१८ या कालावधीत सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठातील ५८ महाविद्यालयातील १२ हजार विद्यार्थ्यांच्या मदतीने १० लाख पानाच्या पत्रावळीचे वाटप करण्यात आले. तसेच शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर येथील ३३ महाविद्यालयातील २१०० स्वयंसेवकांच्या मदतीने ७ लाख पत्रावळीचे वाटप करण्यात आले. याबरोबरच सोलापूर विद्यापीठातील १० महाविद्यालयातील १००० स्वयंसेवकांच्या मदतीने ५ लाख पत्रावळीचे वाटप करण्यात आले. एकुणच १०१ महाविद्यालयातील १०,००० स्वयंसेवकांच्या मदतीने २७ लाख पत्रावळीचे वाटप करण्यात आले.

| निर्मल वारी |

दिनांक ३ जुलै २०१८ ते २१ जुलै २०१८ या कालावधीत सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठातील ५८ महाविद्यालयातील रासेयो, विद्यार्थी विकास मंडळ या विभागातील ७ हजार विद्यार्थ्याच्या मदतीने १५ लाख पानाच्या पत्रावळी वाटप, सार्वजनिक शौचालयाचा वापर वारकऱ्यानी करावा यासाठी जनजागृती, सेंद्रीय खत निर्मितीसाठी निर्माल्य व पत्रावळी गोळा करीत पर्यावरण संवर्धन तसेच पथनाट्य यामाध्यमातून जनजागृती..! पालखी महामार्गावर एकुण १०१ महाविद्यालयाच्या माध्यमातून दिनांक ३ जुलै ते ३० जुलै २०१८ पर्यंत तब्बल १५ टन कचरा गोळा करण्यात आला आणि त्यामुळेच यावर्षीची वारी जवळपास ८० टक्के प्लास्टिकमुक्त होण्यास मदत झाली.

| स्वच्छता मोहिम |

। पथनाट्य व भारुड यांच्यामार्फत जनजागृती ।

दिनांक ३ जुलै ते १७ जुलै २०१८ या कालावधीत संत ज्ञानेश्वर व संत तुकाराम या दोन्ही पालखी महामार्गावर विद्यापीठाचे स्वतंत्र तीन संघ पालखी पूर्वी दररोज १० पथनाट्य प्लास्टिक आणि थर्माकोल बंदीविषयी व त्याच्या वापराने होणारे दुष्परिणाम त्यासाठी पानाच्या पत्रावळी वापरणे तसेच उघड्यावर शौचालयास न जाता सार्वजनिक व मोबाईल टॉयलेटचा वापर करावा त्यासाठी जनतेने आपली स्वछतागृह वारकऱ्यांसाठी खुली करून द्यावीत याविषयी सातत्याने जनजागृती करीत होते. तसेच या दोन्ही पालखीसमवेत चालणाऱ्या स्वयंसेवकांनी पर्यावरण संरक्षण, वैयक्तिक व सामूहिक स्वच्छता या संदर्भात पथनाट्य , भारूड व कीर्तनाच्या माध्यमातून वारकऱ्यामध्ये जनजागृती केली. या दरम्यान ६० स्वयंसेवकांनी २०० पथनाट्याचे सादरीकरण करीत प्रबोधन केले.

। दिंडीचा समारोप ।

दिनांक २२ जुलै २०१८ रोजी सायं. ४ वा. कर्मवीर भाऊराव पाटील महाविद्यालय, पंढरपूर येथे रासेयो दिंडीचा समारोप समारंभ संपन्न. यावेळी व्यवस्थापन परिषदेचे सदस्य डॉ.संजय चाकणे, डॉ.विलास उगले, प्राचार्य डॉ.दिलीप शेठ, राज्य संपर्क अधिकारी डॉ.अतुल सांळुखे, रासेयो व विद्यार्थी विकास मंडळाचे संचालक डॉ.प्रभाकर देसाई तसेच रासेयोचे सर्व जिल्हा समन्वयक आणि माहाराष्ट्रातून विविध विद्यापीठातून आलेले २५० स्वयंसेवक उपस्थित होते.

। दिंडीची दखल ।

चुकलेले १७२ वारकरी पोचविले दिंडीत

'जाऊ देवाचिया गावा' उपक्रमाचा सासवडमध्ये प्रारंभ

सकाळ सोशल फाउंडेशन ‖ सामाजिक सेतू ‖

सासवड (ता. पुरंदर) : माउलींच्या सोहळ्यातील चुकलेल्या वारकऱ्यांसाठी 'जाऊ देवाचिया गावा' उपक्रमाचा प्रारंभ मंगळवारी पालखीतळावर झाला. या वेळी उपस्थित मान्यवर व सहभागी एनसीसीचे विद्यार्थी.

सासवड, ता. २१ : 'सकाळ माध्यम समूहा'चे सकाळ सोशल फाउंडेशन व चोपदार फाउंडेशनच्या वतीने संत ज्ञानेश्वर महाराज पालखी सोहळ्यात चुकलेल्या वारकऱ्यांसाठी यंदाही राबविलेल्या 'जाऊ देवाचिया गावा' उपक्रमाचा सासवड (ता. पुरंदर) येथे पालखीतळावर प्रारंभ झाला. उपक्रमात पहिल्याच दिवशी काही तासांत चुकलेल्या १७२ वारकऱ्यांना त्यांच्या दिंडीपर्यंत पोचविण्यात यश आले.

सासवडच्या पालखीतळावर पूर्वी अशी चुकलेल्या वारकऱ्यांना दिंडीपर्यंत पोचविण्याची व्यवस्था नव्हती. यंदा सहाव्या वर्षी हा उपक्रम सकाळ सोशल फाउंडेशनने चोपदार फाउंडेशनच्या मदतीने राबविला आहे. यास भामा कन्स्ट्रक्शनचे सहकार्य लाभले आहे. या उपक्रमाचा मंगळवारी (ता. २०) माउलींचा सोहळा पोचण्यापूर्वी प्रारंभ झाला. या वेळी पालखी सोहळ्याचे चोपदार राजाभाऊ चोपदार, रामभाऊ चोपदार, सोहळ्याचे मालक बाळासाहेब आरफळकर, वर्षावन व भामा कन्स्ट्रक्शनचे शिवाजीराव भागवत, वाघिरे महाविद्यालयाच्या उपप्राचार्य माया हुंबरे-गायकवाड, राष्ट्रीय छात्र सेनेचे प्रमुख प्रा. दीपक जांभळे, प्रवीण ठुबे, अर्जुन लांडे उपस्थित होते. या उपक्रमासाठी येथील 'एनसीसी'चे २५ युवक आणि पुणे विद्यापीठातील राष्ट्रीय सेवा योजनेतील काही विद्यार्थी मंगळवारी उशिराही तळावर थांबून कार्यरत राहिले. हा उपक्रम सासवडपासून भंडी शेगावच्या मुक्कामापर्यंत त्या त्या पालखी तळावर सुरू राहणार आहे.

"चुकलेले वारकरी रखडून राहण्याचे, प्रसंगी ते रडत बसण्याचे प्रकार होतात. ते या उपक्रमामुळे टाळले जात आहे," असे राजाभाऊ चोपदार यांनी सांगितले. अन्य मान्यवरांनीही उपक्रम कौतुकास्पद असल्याचे सांगितले.

"सकाळ माध्यम समूह हा उपक्रमशील व लोकहिताचे [...] करणारा आहे. त्यामुळे आम्ह[...] चोपदार फाउंडेशनमा[...] वारीच्या वाटेवर एक चां[...] उपक्रम पुढे नेता आला. [...] दिंडी शोधण्यासाठी व वार[...] पोचविण्यासाठी 'ॲप' विकस[...] केले आहे. पुढील वर्षी हा उप[...] आणखी अद्ययावत होईल[...] असे रामभाऊ चोपदार म्हण[...] उपक्रमाचे संयोजन 'सकाळ[...] उपसंपादक शंकर टेम[...] बातमीदार श्रीकृष्ण नेवसे, [...] जांभळे यांनी केले.

वारकऱ्यांनाही दिले योगाचे धडे

वाघिरे महाविद्यालयात वारकऱ्यांनी योग दिनानिमित्त योगासने केली.

लोकमत न्यूज नेटवर्क

सासवड : योगासने, प्राणायाम यांचे शारीरिक स्वास्थ्याच्या दृष्टीने महत्त्व लक्षात घेऊन तसेच पुणे ते पंढरपूर दिंडीसाठी निघालेल्या थकलेल्या वारकऱ्यांचा थकवा कमी व्हावा, या उद्देशाने पुणे जिल्हा शिक्षण मंडळाचे वाघिरे महाविद्यालय, सासवड येथे योगासन या उपक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते.

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ राष्ट्रीय सेवा योजना आणि वाघिरे महाविद्यालयाच्या राष्ट्रीय सेवा योजना व जिमखाना विभागाच्या संयुक्त विद्यमाने कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते.

या कार्यक्रमासाठी प्रमुख मार्गदर्शक म्हणून प्रा. रुपेश थोपटे उपस्थित होते. प्राचार्य डॉ. नितीन घोरपडे, उपप्राचार्य डॉ. सतीश बोंगाणे, प्रा. माया हुंबरे, प्रा. जांभळे, जिमखाना विभाग संचालक प्रा. आर. बी. कुंभार उपस्थित होते.

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या वतीने दिनेश जाधव, डॉ. माळुंजकर, प्रा. गोरख रुपनवर, डॉ. माणिक बोऱ्हाडे उपस्थित होते.

उपस्थित वारकऱ्यांना मार्गदर्शन करताना प्रा. रुपेश थोपटे यांनी योगाच्या विविध प्रकारांमधून शारीरिक व मानसिक स्वास्थ्याची जोपासना कशी होते, याविषयी माहिती दिली. योगासने सर्वांनी आपल्या दैनंदिन जीवनात केल्यास आपले शरीरस्वास्थ्य उत्तम राहील, असा सल्ला त्यांनी दिला. दिंडी सोहळ्यासाठी मुक्कामी असलेल्या वारकऱ्यांकडून शिथिलीकरणाचे व्यायाम, दीर्घ श्वसन यांचा सराव करून घेतला. तसेच पवनमुक्तासन, सेतुबंधासन, पादांगुष्ठासन अशी शयनस्थितीतील व भुजंगासन, शलभासन ही विपरीत शयनस्थितीतील, ब्रह्ममुद्रा, पर्वतासन, वक्रासन, मार्जारासन यासारखी बैठक स्थितीतील व ताडासन, कटिचक्रासन, पादहस्तासन या दंडस्थितीतील आसनांचा सराव करून घेण्यात आला. दिंडीतील वारकऱ्यांनी त्याला उत्तम प्रतिसाद दिला.

डॉ. किशोर लिपारे यांनी कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन केले. डॉ. सतीश बोंगाणे यांनी आभार मानले. या कार्यक्रमासाठी दिंडीमधील वारकरी, रा.से.यो. दिंडीतील विद्यार्थी, महाविद्यालयाचे रा.से.यो. स्वयंसेवक, एन.सी.सी.चे विद्यार्थी सहभागी झाले होते.

वारीत घटले प्लॅस्टिक वापराचे प्रमाण

संत तुकाराम महाराज पालखी सोहळ्यातील चित्र; जनजागृतीचा परिणाम

मांडगाव (ता. दौंड) : वारकऱ्यांना पोहे देण्यासाठी गावकऱ्यांनी पारंपरिक द्रोण वापरले.

केडगाव, ता. १२ : संत तुकाराम महाराज पालखी सोहळ्यात यंदा प्लॅस्टिकचे प्रमाण [...] टक्के घटले आहे. पालखी मार्गावरील गावकरी व वारकरी यांच्या जागृतीमुळे हे शक्य झाले. [...] वारीत चहा, पोहे, उपमा, बुंदी, खिचडी सारखे पदार्थ वाटप करण्यासाठी गावकऱ्यांनी कागदी साहित्याचा वापर केला. वारकरी व गावकऱ्यांनी प्लॅस्टिकबंदी गांभीर्याने घेतल्याने वारीच्या [...]

संत तुकाराम महाराज पालखी सोहळ्यात सुमारे चार लाख वारकरी सहभागी होतात. वारीत दररोजच्या वापरासाठी मोठ्याप्रमाणावर प्लॅस्टिकचा वापर होत असतो. [...]

सासवडला दिंडीतील वारकऱ्यांची योगासने

सासवड (ता. पुरंदर) : वाघिरे महाविद्यालय येथे आंतरराष्ट्रीय योगदिनानिमित्त योगा सादर करताना विद्यार्थी आणि वारकरी.

[...], दि. २१ (प्रतिनिधी) : योगासन, प्राणायाम यांचे शारीरिक स्वास्थ्याच्या दृष्टीने महत्त्व लक्षात घेऊन तसेच पुणे ते पंढरपूर दिंडीसाठी निघालेल्या थकलेल्या वारकऱ्यांचा थकवा कमी व्हावा या उद्देशाने पुणे जिल्हा शिक्षण मंडळाच्या वाघिरे महाविद्यालय, सासवड येथे योगासन उपक्रमाचे आयोजन करण्यात आले [...]

विद्यार्थ्यांद्वारे पालखी मार्गावर प्रबोधन

संत तुकाराम महाराज पालखी सोहळ्यात समाज प्रबोधनात्मक पथनाट्य सादर करताना टी. सी. महाविद्यालयाचे विद्यार्थी.

पथनाट्यातून होते जनजागृती

बारामती : प्रतिनिधी

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ व तुळजाराम चतुरचंद महाविद्यालय यांच्या संयुक्त विद्यमाने राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या २० स्वयंसेवकांनी पालखी मार्गावरील गावांमध्ये पथनाट्याद्वारे वारकरी व ग्रामस्थांचे प्रबोधन करण्याचे काम हाती घेतले आहे.

संत तुकाराम महाराज पालखी मार्गावरील तसेच आसपासच्या ७७ गावांमध्ये येत्या १० दिवसांत आणखी प्रबोधन केले जाणार आहे. यावर्षी या स्वयंसेवकांतर्फे प्लास्टिकबंदी, थर्माकोलबंदी, पाणी वाचवा, मुलगी वाचवा, वृक्ष संवर्धन, स्वच्छतेबाबत जनजागृती अशा अनेक विषयांवर पथनाट्ये सादर केली जात आहेत. गेल्या चार दिवसात या विद्यार्थ्यांनी २० हून अधिक गावात हे काम केले आहे.

या महाविद्यालयाचे विद्यार्थी गेल्या १२ वर्षांपेक्षा अधिक काळ संत ज्ञानेश्वर महाराज व संत तुकाराम महाराज पालखीसोबत स्वच्छता अभियानात सहभागी होत आहेत. विद्यापीठातर्फे गेली सलग ६ वर्षे डॉ. भगवान माळी यांनी राष्ट्रीय सेवा योजनेतील टीमचे पुणे ते पंढरपूर पायी वारीत नेतृत्व केले आहे. शंभरहून अधिक विद्यार्थ्यांची निवासाची व्यवस्था महाविद्यालयाकडून केली जाते. दिंडीतील वारकऱ्यांची मोफत आरोग्य तपासणी डॉ. अशोक देशपांडे यांच्या अध्यक्षतेखाली निरामय मेडिकल फाउंडेशन या संस्थेतर्फे केली जाते. दरवर्षी शेकडो वारकरी याचा लाभ घेत आहेत. गेल्या १० वर्षांपासून बारामतीत संत तुकाराम महाराजांची पालखी आली की १०० विद्यार्थी पोलिस मित्र म्हणून आपली भूमिका निभावतात, अशी माहिती प्राचार्य डॉ. चंद्रशेखर मुरूमकर यांनी दिली.

वारीच्या पार्श्वभूमीवर पथनाट्याद्वारे नागरिकांमध्ये जनजागृती करण्यात येत आहे.

'टीसी' महाविद्यालयाकडून निर्मल वारीबाबत जनजागृती

बारामती : प्रतिनिधी

निर्मल वारीसाठी राज्य शासन प्रयत्न करत असताना संत तुकाराम महाराज पालखी सोहळ्यातही तुळजाराम चतुरचंद महाविद्यालयाच्या विद्यार्थ्यांच्या वतीने निर्मल वारीसाठी नागरीकांमध्ये जनजागृती करण्यात येत आहे. सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, राष्ट्रीय सेवा योजना व विद्यार्थी कल्याण मंडळ अंतर्गत तुळजाराम चतुरचंद महाविद्यालयाच्या वतीने बारामती येथे स्वच्छ वारी, हरीत वारी, निर्मल वारी, निसर्ग वारीसाठी पथनाट्यद्वारे प्लास्टिक वापर आणि स्वच्छता याचे महत्व नागरीकांना पटवून देण्यात येत आहे. तुळजाराम चतुरचंद महाविद्यालयातील विद्यार्थी आणि विद्यार्थिनी या पथनाट्यात सहभागी झाले असून त्याद्वारे हरीत वारीचे महत्व सांगत आहेत.

संत तुकाराम महाराज पालखी सोहळा शुक्रवारी बारामतीत दाखल होत असल्याने आणि प्लास्टिक न वापरण्याबाबत हे विद्यार्थी नागरीकांना आवाहन करत आहेत. प्लास्टिक पासून होणारे दुष्परिणाम, शहर स्वच्छ ठेवण्यासाठी करण्यात येणाऱ्या उपाययोजना योजना, स्वच्छतागृहांचा वापर करणे याबाबत या पथनाट्याद्वारे जागृती केली जात आहे.

सासवडमध्ये वारकऱ्यांसह प्राध्यापक रमले योगात

सासवड, ता. २३ : आषाढी वारीसाठी निघालेल्या दिंड्यांतील वारकऱ्यांसाठी सासवड (ता. पुरंदर) येथील वाघिरे महाविद्यालयात योगदिन साजरा करण्यात आला.

पुणे जिल्हा शिक्षण मंडळाच्या या वाघिरे महाविद्यालयात हे आयोजन करण्यात आले होते. एकूण ६०० जणांनी या योग प्रशिक्षणात सहभाग घेतला. या कार्यक्रमासाठी प्रमुख मार्गदर्शक म्हणून प्रा. रूपेश थोपटे उपस्थित होते. महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. नितीन घोरपडे, उपप्राचार्य डॉ. सतीश बोंगाणे, प्रा. माया हुंबरे, प्रा. दीपक जांभळे, जिमखाना विभाग संचालक प्रा. आर. बी. कुंभार उपस्थित होते. दिनेश जाधव, डॉ. माळुंजकर, प्रा. गोरख रूपनवर, डॉ. माणिक बोऱ्हाडे मार्गदर्शक म्हणून हजर होते.

सूत्रसंचालन डॉ. किशोर लिपारे यांनी केले. डॉ. सतीश बोंगाणे यांनी आभार मानले. कार्यक्रमाचे नियोजन डॉ. संदीप राठोड, प्रा अरविंद भोसले, प्रा. आर. बी. कुंभार, प्रा. ज्ञानेश्वर जगदाळे यांनी केले होते.

टीसीच्या विद्यार्थ्यांचे वारीत जनप्रबोधन

बारामती शहर, ता. ११ : सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ व तुळजाराम चतुरचंद महाविद्यालय यांच्या वतीने राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या २० स्वयंसेवकांनी पथनाट्याद्वारे समाजप्रबोधन मोहीम हाती घेतली आहे. [...]

भक्तिरसात सासवडकर चिंब

बावड्यात वनसंपदा संवर्धन हरित दिंडीचे स्वागत

बावडा (ता. इंदापूर) : संत तुकाराम महाराज पालखी सोहळ्यातील हरित दिंडीत सहभागी झालेले विद्यार्थी.

बावडा, ता. ३० : सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, विद्यार्थी विकास मंडळ व राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या वतीने वनसंपदा व पर्यावरण संवर्धन हरित दिंडी काढण्यात आली. ही दिंडी संत ज्ञानेश्वर महाराज पालखीत सलग १३ वर्षे; तर संत तुकाराम महाराज पालखीत ६ वर्षांपासून पुणे-पंढरपूरदरम्यान पर्यावरण संवर्धनाबाबत जागृती करत आहे.

बावडा येथील श्रीमती रत्नप्रभादेवी पाटील महिला महाविद्यालयाच्या प्रांगणात या दिंडीचे ग्रामस्थांनी स्वागत केले. या ठिकाणी अतिरिक्त पोलिस अधीक्षक तेजस्वी सातपुते यांनी स्वयंसेवकांना मार्गदर्शन केले. तुकोबांच्या पालखी सोहळ्याबरोबरील दिंडीत एकूण ७६ स्वयंसेवकांचा सहभाग होता. या वेळी किशोर रकटे, दिंडीचे संचालक प्रा. डॉ. शरद पारखे, प्रा. दशरथ पानमंद, हिरालाल कांबळे, अशोक निलाखे, अशोक लोंढे, संदीप चौरे, उपप्राचार्य एल. एस. वाबळे उपस्थित होते. प्रा. बाळासाहेब काळे यांनी प्रास्ताविक केले. प्रा. भगवान माळी यांनी आभार मानले. दरम्यान, पथनाट्याच्या माध्यमातून 'लेक वाचवा', 'पर्यावरण वाचवा', 'भ्रष्टाचार', 'व्यसनमुक्ती' वृक्षारोपण आदींबाबत जनजागृती करण्यात येते.

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ
राष्ट्रीय सेवा योजना व विद्यार्थी विकास मंडळ
गणेशखिंड, पुणे ४११००७. ०२०-२५६०११५३, २५६०११
Web. : www.unipune.ac.in/nss, Mail : nss@unipune.ac.in, nss@pun.unipune.ac.in